

« ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΧΑΛΙΑ »

ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

« 200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ »

ΓΕΛ ΜΕΛΙΓΑΛΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί πόνημα μαθητών της Β' Λυκείου του ΓΕΛ Μελιγαλά και αναφέρεται σε ορισμένους από τους γνωστότερους ήρωες της ελληνικής επανάστασης από την ευρύτερη περιοχή της Οιχαλίας, οι οποίοι συμμετείχαν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό στον αγώνα της απελευθέρωσης από την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Η πέντε σύντομων ενοτήτων εργασία διενεργήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος:

« 200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ »

Βασικές πληροφορίες της μελέτης ανακτήθηκαν από ιστορικές διαδικτυακές ιστοσελίδες.

Θερμές ευχαριστίες στις συμμετέχουσες μαθήτριες του ΓΕΛ Μελιγαλά:

- ΓΕΩΡΓΙΑ ΔΕΛΛΗ
- ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ
- ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ ΜΠΑΡΑΙ
- ΙΩΑΝΝΑ ΝΤΕΜΠΙ
- ΑΡΙΟΛΑ ΝΤΟΥΜΑΝΙ

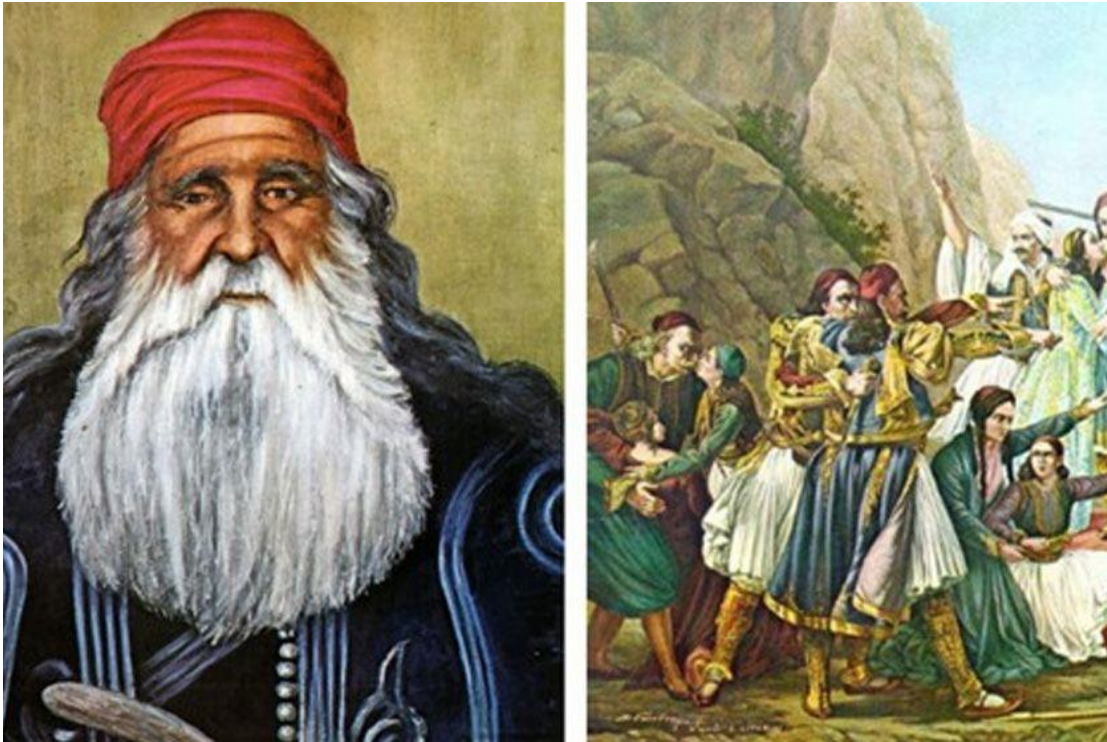
Επιβλέποντες εκπαιδευτικοί:

ΚΑΛΔΗ	ΜΑΡΙΝΑ
ΚΟΥΣΚΟΥΛΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΝΙΚΗΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΜΙΧΑΗΛ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	1
2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
2. ΜΗΤΡΟΠΕΤΡΟΒΑΣ(1745-1838).....	3
3. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΚΡΙΤΖΑΛΗΣ(1791-1834).....	6
4.ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ(1798-1825).....	10
5. ΗΛΙΑΣ ΚΟΡΜΑΣ(1780-1825).....	12
6.ΝΤΡΕΔΕΣ.....	14

1.ΜΗΤΡΟΠΕΤΡΟΒΑΣ (1745-1838)

Ο Δημήτριος(Μήτρος) Πέτροβας (1745 – 12Μαρτίου 1838), γνωστότερος ως Μητροπέτροβας, ήταν κλεφτοκαπετάνιος, παλιός συμπολεμιστής του καπετάν Ζαχαριά, οπλαρχηγός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 από τη Μεσσηνία και ηγετική μορφή στις αντικυβερνητικές εξεγέρσεις κατά τη διάρκεια της βαυαρικής αντιβασιλείας (Βαυαροκρατία) το 1834.

Ο Μητροπέτροβας γεννήθηκε το 1745 στη Γαράντζα, που μετά το 1927 ονομάστηκε Άνω Μέλπεια του Νομού Μεσσηνίας. Ανέπτυξε από νωρίς αντιοθωμανική δραστηριότητα και το 1770 συμμετείχε στην επανάσταση των Ορλωφικών. Ο Μητροπέτροβας άφησε αιώνια μνημεία, τα λεγόμενα «Ταμπούρια του Μητροπέτροβα και των Γαραντσαίων». Αυτά διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη στρατηγική του πολέμου κατά την Ελληνική Επανάσταση, αφού υπήρξαν τα «προπύργια» τα οποία εμπόδισαν την επιδρομή του ιππικού των Τούρκων. Ο Μητροπέτροβας φημιζόταν επίσης για το σημάδι και την ταχύτητά του.

Ο Μητροπέτροβας ήταν αδελφικός φίλος και συμπολεμιστής με τον πατέρα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, Κωνσταντή. Μετά το φόνο του Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη το 1785, ο Μητροπέτροβας συνδεόμενος με δεσμούς αδελφοποιίας με το Κολοκοτρωνέικο, ανέλαβε την κηδεμονία του νεαρού ακόμη Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Υπήρξε δε και ο

πρώτος δάσκαλος του στην πολεμική τέχνη και τον βοήθησε με κάθε τρόπο όταν κηρύχθηκε η επανάσταση.

Το 1819 ο Μητροπέτροβας μυείται στην Φιλική Εταιρεία από τον Κυριάκο Καμαρίνο και με την έναρξη της επανάστασης, σε ηλικία 76 ετών, συμμετείχε με δικό του πολεμικό σώμα (ασκέρι) στην απελευθέρωση της Καλαμάτας στις 23 Μαρτίου 1821. Μπαίνει σχεδόν πρώτος στην Καλαμάτα λίγο πριν τον Κολοκοτρώνη, τον Παπαφλέσσα, τον Νικηταρά, τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, τον Αναγνωσταρά και τους υπόλοιπους αγωνιστές. Στη συνέχεια προέλασε στη βόρεια Μεσσηνία, όπου κατέλυσε τις Οθωμανικές αρχές.

Ακολούθησε τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη στις πολεμικές επιχειρήσεις της Αρκαδίας και μάλιστα, παρά το προχωρημένο της ηλικίας του, συμμετείχε στη μάχη του Βαλτετσίου τον Μάιο του 1821 ως επικεφαλής των πολεμιστών από την Ανδρούσα και το Λεοντάρι τοποθετημένος στο δυτικό προμαχώνα του ελληνικού στρατοπέδου από κοινού με τους Ι. Μαυρομιχάλη, Π. Κεφάλα και Δ. Παπατσώνη.

Διακρίθηκε για την απόκρουση των επανειλημμένων επιθέσεων του οθωμανικού ιππικού γιατί ήταν δεινός σκοπευτής. Αργότερα συμμετείχε στην πολιορκία και την άλωση της Τριπολιτσάς. Το 1822 έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις εναντίον του εκστρατευτικού σώματος του Μαχμούτ Δράμαλη και διακρίθηκε στη μάχη των Δερβενακίων. Για τη συνεισφορά του, αναδείχτηκε το 1823 σε χιλιάρχο.

Ο Μητροπέτροβας ήταν όχι μόνο ένας από τους γενναιότερους οπλαρχηγούς αλλά και ο πιο συνετός, ο Νέστωρ του Αγώνα. Ήταν ο μεγαλύτερος σε ηλικία οπλαρχηγός. Τον έλεγαν όλοι «παππούλη» και ο Κολοκοτρώνης τον τιμούσε, τον σεβόταν και τον αποκαλούσε πάντα “Μπάρμπα”. Ο Κολοκοτρώνης που τον θεωρούσε μια κοντινή, σχεδόν πατρική φιγούρα, άκουγε τις συμβουλές του πριν από κάθε επιχείρηση στην οποία λάμβανε μέρος και ζητούσε τη γνώμη του σε κάθε κρίσιμη περίπτωση. Ο γηραιός οπλαρχηγός ήταν αφοσιωμένος μέχρι θανάτου στον μαθητή του και τον ακολουθούσε παντού ακόμη και στη φυλακή.

Κατά τις εμφύλιες συγκρούσεις του 1823 - 1825, τάχτηκε στο πλευρό του Κολοκοτρώνη με αποτέλεσμα να συλληφθεί και να φυλακιστεί από την κυβέρνηση Κουντουριώτη στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία στην Ύδρα. Λίγο μετά την αποφυλάκισή του τον Μάιο του 1825, αναδείχτηκε σε στρατηγό και συμμετείχε στις επιχειρήσεις εναντίον του Ιμπραήμ πασά.

Μετά το τέλος της επανάστασης και τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, πολλοί Μεσσήνιοι οπλαρχηγοί με τη καταδίκη του Κολοκοτρώνη και του Πλαπούτα σε θάνατο

εκδήλωσαν θανάσιμο μίσος και αντιπάθεια κατά της Βαυαροκρατία και της βαυαρικής αντιβασιλείας. Κήρυξαν εξέγερση στις 7 Ιουλίου του 1834, τον Ιούλιο στη Μάνη και τον Αύγουστο στη Μεσσηνία.

«Απεφασίσαμε, να ανακτήσωμεν τα πολιτικά μας δίκαια δια της δυνάμεως, του μόνου και τελευταίου μέσου προς εδραίωσιν του καταπιεζομένου λαού».

Έτσι δήλωναν οι εξεγερμένοι αγωνιστές της επανάστασης απέναντι στην Αντιβασιλεία του Όθωνα το καλοκαίρι του 1834. Αυτοί που αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση της πατρίδας βρέθηκαν στο περιθώριο, εκτός στρατού που συγκροτήθηκε από βαυαρούς «μισθοφόρους»(ακόμη και στελέχη του αμφισβητούσαν την ποιότητά τους καθώς τους μάζεψαν... από τον δρόμο). Βρέθηκαν επίσης εκτός αξιωματών, εν ολίγοις εκτός υλικής και ηθικής επιβράβευσης για τις προσπάθειές τους ενάντια στους Τούρκους.

Πρωτεργάτες της εξέγερσης ήταν ο Γκρίτζαλης γαμπρός του Μητροπέτροβα, και ο Μητροπέτροβας. Ενώ οι εξεγερμένοι κατέλαβαν περίπου την μισή Πελοπόννησο στην συνέχεια τα κυβερνητικά στρατεύματα κατόρθωσαν να καταστείλουν την εξέγερση και να συλλάβουν τους αρχηγούς της. Στη δίκη που ακολούθησε, οι Γκρίτζαλης και Τζαμαλής καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν, ενώ ο Μητροπέτροβας, αν και πρωταίτιος της εξέγερσης καταδικάστηκε σε κάθειρξη 15 ετών.

Αντιμετωπίστηκε ευνοϊκά, αφενός λόγω του προχωρημένου της ηλικίας του και αφετέρου λόγω των μεγάλων υπηρεσιών που προσέφερε στην πατρίδα κατά τη διάρκεια της επανάστασης. Δύο χρόνια αργότερα αποφυλακίστηκε, με χάρη που του έδωσε ο βασιλιάς Όθων και επέστρεψε στη γενέτειρά του Γαράτζα όπου και απεβίωσε το 1838 σε ηλικία 92 ετών.

Της μαθήτριας του Β1 ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

2.ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΚΡΙΤΖΑΛΗΣ (1791-1834)

Γεννήθηκε το 1791 στο Ψάρι Τριφυλίας(της τότε Αρκαδίας). Ήταν γιος του Δημήτρη Γκρίτζαλη, ο οποίος πέθανε στα μέσα της δεκαετίας του 1790, αφήνοντας τον Γιαννάκη και τα δυο αδέλφια του ορφανά σε πολύ μικρή ηλικία.

Η γυναίκα του Γιαννάκη, Γιαννούλα, ήταν κόρη του θρυλικού κλέφτη και οπλαρχηγού Μητροπέτροβα από τη Γαράντζα.

Προεπαναστατικά, τον Γιαννάκη και τον μικρότερο αδελφό του Δημήτρη, τους βρίσκουμε για μερικά χρόνια εγκατεστημένους στην Κωνσταντινούπολη, όπου ο Δημήτρης ασχολείτο με το εμπόριο σιτηρών, μεταξύ Οδησού και Πόλης. Εκεί φαίνεται ότι μυήθηκαν στην Φιλική Εταιρεία και ο Γιαννάκης από το 1818 και μετά έπαιζε ρόλο συνδέσμου, μεταξύ Κωνσταντινούπολης, Ζακύνθου και των οπλαρχηγών της ορεινής Μεσσηνίας, μεταξύ των οποίων κι ο πεθερός του Μητροπέτροβας. Εξαιτίας αυτής της δράσης του ορισμένοι ιστορικοί τον συγκαταλέγουν μεταξύ των κλεφτών της περιοχής.

Η συμμετοχή και συνεισφορά του Γιαννάκη Γκρίτζαλη, κατά τα πρώτα χρόνια του αγώνα της παλιγγενεσίας είναι γνωστές και ιστορικά τεκμηριωμένες. Αρκεί να σημειωθεί ο πρωταγωνιστικός του ρόλος στο Βαλτέτσι, την Άλωση της Τριπολιτσάς και τα Δερβενάκια, που τον καθιέρωσαν ως οπλαρχηγό πρώτης γραμμής. Μετά την Άλωση της Τριπολιτσάς ανακηρύχτηκε το 1823 χιλιάρχος, σε ηλικία 32 ετών και ήταν ο νεότερος σε ηλικία χιλιάρχος, μεταξύ των οπλαρχηγών του αγώνα.

Ο Γιαννάκης και ο Μητροπέτροβας, υπήρξαν άξιοι και πιστοί φίλοι του Κολοκοτρώνη και για τον λόγο αυτό φυλακίστηκαν μαζί του, κατά τον εμφύλιο πόλεμο του 1825, στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία στην Ύδρα. Η φυλάκιση τους αποτέλεσε την ευκαιρία και αφορμή της απόβασης του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο, με όλα τα γνωστά και οδυνηρά επακόλουθα.

Αποφυλακισθέντες, στα τέλη Μαΐου, ανέλαβαν πάλι τη γνωστή αγωνιστική τους δράση, συγκινώντας το φιλελληνικό κίνημα και τα ανακτοβούλια της Ευρώπης, επειδή έδειξαν ότι οι Έλληνες πράγματι επιθυμούν και αξίζουν την ελευθερία τους.

Η αγνή και άδολη συμπεριφορά των Γιαννάκη Γκρίτζαλη και Μητροπέτροβα, όπως και ο πρωταγωνιστικός τους ρόλος στους αγώνες κατά του Ιμπραήμ, αποτέλεσαν παραδείγματα ηρωισμού και πατριωτισμού μεταξύ των μαχόμενων Ελλήνων και κυρίως μεταξύ των συμπατριωτών τους. Γι' αυτό και η Μεσσηνία είναι από τις λίγες περιοχές που δεν εμφανίστηκε το θλιβερό φαινόμενο των «προσκυνημένων».

Μετά το τέλος της επανάστασης η έλευση του Όθωνα σε ηλικία μόλις 18 ετών και η επιτροπεία του από τους αντιβασιλείς, δρομολόγησαν για τη χώρα καινούρια δεδομένα και αποτελούν θλιβερές σελίδες της νεότερης ιστορίας. Και μόνο το γεγονός της καταδίκης σε θάνατο και παρ' ολίγον εκτέλεσης των Κολοκοτρώνη και Πλαπούτα, αρκεί να αποδείξει τον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας εκείνη την εποχή. Εάν εκτελείτο ο Κολοκοτρώνης, η πατρίδα μας θα κουβαλούσε στους αιώνες το στίγμα της ντροπής και της αχαριστίας.

Μπροστά σε αυτή την κατάσταση και με τους Κολοκοτρώνη και Πλαπούτα φυλακή, αγωνιστές όπως οι Γκρίτζαλης και Μητροπέτροβας δεν μπορούσαν να μένουν απαθείς θεατές. Γι' αυτό και τέθηκαν επικεφαλής της γνωστής Μεσσηνιακής Επανάστασης του 1834, η οποία λόγω και των αιτημάτων φορολογικού και θεσμικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονταν στις προκηρύξεις τους, θεωρείται ως η πρώτη κοινωνική επανάσταση στη νεότερη Ελληνική ιστορία.

Στις 29 Ιουλίου 1834 τέσσερα οργανωμένα κινήματα σε τέσσερα διαφορετικά σημεία της Μεσσηνίας και της Αρκαδίας έλαβαν χώρα ταυτόχρονα. Επικεφαλής του πρώτου ήταν ο Γιαννάκης Γκρίτζαλης, ο οποίος είχε συγκεντρώσει από τα χωριά Σουλιμά και Ψάρι Τριφυλίας 200 πολεμιστές και με αυτούς μπήκε αθόρυβα τα μεσάνυχτα στην Κυπαρισσία. Οι επαναστάτες κρύφτηκαν την νύχτα εκείνη στα σπίτια διαφόρων Ναπαίων και το πρωί της επόμενης ημέρας συνέλαβαν πρώτα τον νομάρχη Δ. Χρηστίδη και έπειτα τον μοίραρχο Κυπαρισσίας Αντώνη Μαυρομιχάλη. Κατέλυσαν όλες τις αρχές και κατόπιν διακήρυξαν στο λαό της πόλης, τους επαναστατικούς σκοπούς τους.

Ο Γκρίτζαλης διακήρυξε ότι το κίνημα απέβλεπε στην κατάργηση της Αντιβασιλείας και την άμεση ανάληψη της βασιλικής εξουσίας από τον Όθωνα. Δήλωσε ότι η επανάσταση είχε σκοπό να εμποδίσει την υπονόμευση της Ορθοδόξου Εκκλησίας από τους αλλόθρησκους αντιβασιλείς και διέδωσε συνάμα ότι το κίνημα είχε προεξοφλήσει τη συγκατάθεση και τη βοήθεια της Ρωσίας. Τέλος για να επιτύχει και τη σύμπραξη του αγροτικού κόσμου, υποστήριξε ότι ένα άλλο κίνητρο της εξέγερσης ήταν η εξοντωτική φορολογία, που είχε επιβληθεί στους γεωργούς, καθώς και οι ληστρικές μέθοδοι με τις οποίες εισπράττονταν οι φόροι από τους ευνοούμενους του καθεστώτος.

Ο Γκρίτζαλης συγκέντρωσε 300-400 οπλοφόρους και κινήθηκε προς τις γύρω περιοχές για να ξεσηκώσει κι άλλες κωμοπόλεις και χωριά. Τον ακολουθούσαν και πολλοί χωρικοί οπλισμένοι μόνο με μαχαίρια, δρεπάνια, τσουγκράνες και ραβδιά. Το κίνημα έπαιρνε έκταση και αποκτούσε λαϊκή υποστήριξη. Την ίδια μέρα, στη Γαράντζα, ο περίφημος οπλαρχηγός και πεθερός του Γιαννάκη Γκρίτζαλη, Μητροπέτροβας, κήρυξε επανάσταση με τα ίδια συνθήματα. Το τρίτο κίνημα εκδηλώθηκε, πάντα την ίδια ημέρα, στην Παλούμπα Αρκαδίας, από τους Κόλια και Μήτηρο Πλαπούτα. Ο οπλαρχηγός Αναστάσης Τζαμαλής ενώθηκε με τον Μητροπέτροβα και από κοινού χτύπησαν τις κυβερνητικές δυνάμεις που υπεράσπιζαν το Νησί της Καλαμάτας.

Μια πέμπτη εξέγερση σημειώθηκε στο Δερμπούνι Αρκαδίας. Εκεί οι επαναστάτες συνάντησαν ισχυρές κυβερνητικές δυνάμεις, που ήταν υπό τις διαταγές του μοιράρχου Φλέσσα. Όμως η άφιξη του Γκρίτζαλη και του ισχυρού του σώματος, είχε ως αποτέλεσμα οι οπλοφόροι του Φλέσσαν να προσχωρήσουν όλοι στους επαναστάτες εκτός του αδελφού του Παπαφλέσσα που ξέφυγε και κατέφυγε καταδιωκόμενος στην Μεγαλόπολη. Ο Γκρίτζαλης βάδισε κατά της Μεγαλόπολης, αποφασισμένος να δώσει αποφασιστική μάχη. Οι Βαυαροί, που υπεράσπιζαν την πόλη με δύο λόχους και απόσπασμα ιππικού, εγκατέλειψαν αμαχητί και η πόλη καταλήφθηκε από τον Γιαννάκη Γκρίτζαλη στις 4 Αυγούστου.

Η επανάσταση απλωνόταν, επικρατούσε. Μέσα σε μια εβδομάδα οι στασιαστές είχαν υπό τον έλεγχό τους ολόκληρη σχεδόν την Μεσσηνία και την Αρκαδία. Τα κυβερνητικά στρατεύματα και οι αρχές έφευγαν από παντού και στην έδρα της αντιβασιλείας επικρατούσε ήδη ταραχή και αμηχανία.

Για την καταστολή της ανταρσίας διατέθηκαν ισχυρότερες δυνάμεις, με επικεφαλής τον Αρχιστράτηγο Σμαλτς. Ο Κωλέττης επιστράτευσε και τον ονομαστό οπλαρχηγό Γαρδικιώτη Γρίβα, καθώς και τον Πελοποννήσιο αρχιπρόκριτο Κανέλλο Δεληγιάννη, ο οποίος για την περίπτωση ορίστηκε συνταγματάρχης. Επίσης εστάλησαν κατά των επαναστατών οι

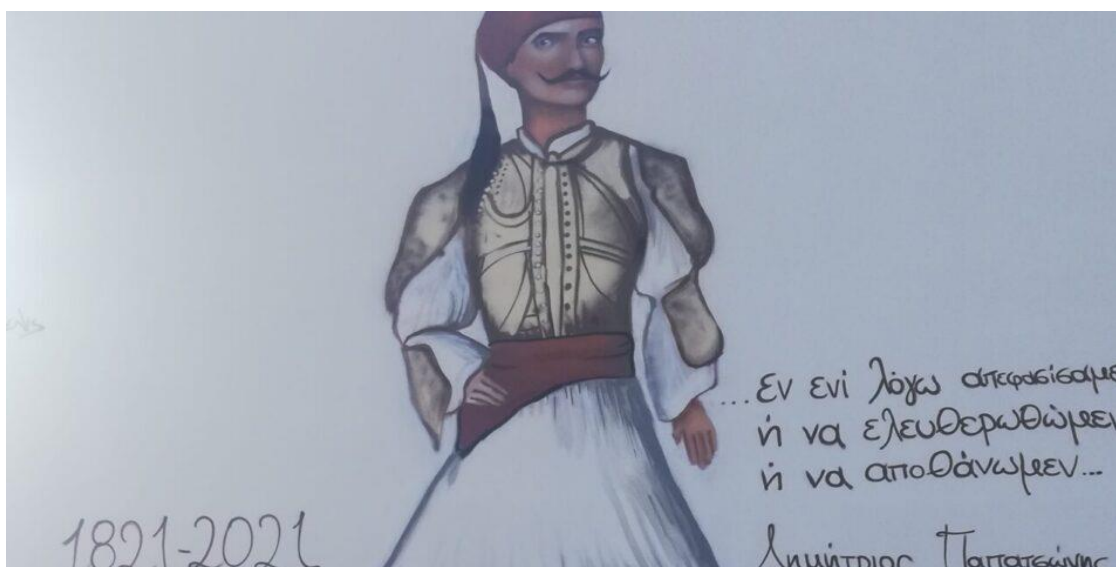
Μανιάτες οπλαρχηγοί Κατσάκος Μαυρομιχάλης, Τζουσιάκος, Γιατράκος βαυαρικά και ελληνικά στρατεύματα. Χωρίστηκαν σε δύο φάλαγγες. Η μία υπό τον Κατσάκο, με δύο χιλιάδες πολεμιστές, βάδισε κατά των επαναστατών της Μεσσηνίας, επικεφαλής των οποίων ήταν ο Μητροπέτροβας και ο Τζαμαλής. Κατά τη μάχη που δόθηκε επικράτησαν πλήρως τα κυβερνητικά στρατεύματα. Οι επαναστάτες διαλύθηκαν και ασύντακτοι διασκορπίστηκαν στα γύρω χωριά. Ο Τζαμαλής συνελήφθη και ο Μητροπέτροβας παραδόθηκε.

Το δεύτερο κυβερνητικό σώμα υπό τον Χατζηχρήστο και τον Γαρδικιώτη Γρίβα κινήθηκε κατά των επαναστατών της Αρκαδίας, επικεφαλής των οποίων ήταν ο Γιαννάκης Γκρίτζαλης, οι αδελφοί Πλαπούτα και ο Ζερμπίνης. Στο χωριό Σούλου, συγκρούστηκαν τα δύο στρατεύματα, όπου κι εδώ επικράτησαν οι κυβερνητικοί. Σκοτώθηκαν 50 επαναστάτες και ισάριθμοι κυβερνητικοί. Τελικά οι επαναστάτες υποχώρησαν και διαλύθηκαν.

Ο Γκρίτζαλης με 300 άνδρες εξακολουθούσε τον αγώνα καταδιωκόμενος από τόπο σε τόπο. Τελικά παραδόθηκε στον Γρίβα κι αργότερα παραδόθηκε και ο ανιψιός του Κολοκοτρώνη, Ζερμπίνης. Επίσης συνελήφθησαν και οι αδελφοί Πλαπούτα. Η επανάσταση είχε κατασταλεί και ύστερα ακολούθησαν οι δίκες των αρχηγών της στάσης, όπου ο Γιαννάκης Γκρίτζαλης μαζί με τον Τζαμαλή καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν.

Της μαθήτριας του Β2 ΙΩΑΝΝΑΣ ΝΤΕΜΠΙ.

3.ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ(1798-1825)

Ο Δημήτριος Παπατσώνης (1798 - 24 Ιουνίου 1825) ήταν αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 από την Πελοπόννησο. Καταγόταν από το Ναζήρι Μεσσηνίας (σημερινό χωριό Εύα). Η οικογένειά του ήταν προεπαναστατικά από τις σημαντικότερες της Μεσσηνίας, καθώς ήταν παλιά οικογένεια προκρίτων. Οι δραστηριότητες και τα επιτεύγματα των μελών της καλύπτουν μια περίοδο που ξεκινά πριν από την Ελληνική Επανάσταση και φτάνουν μέχρι και σήμερα. Ο Δημήτριος Παπατσώνης ήταν γιος του Αναγνώστη Παπατσώνη, προεστού της επαρχίας της Ανδρούσης που πέθανε από δηλητηρίαση το 1811 και αδερφός του Ιωάννη Παπατσώνη που είχε διακριθεί με τον Αργυρό και Χρυσό Σταυρό του τάγματος του Σωτήρος.

Ο Δημήτριος Παπατσώνης μετείχε στον αγώνα από την πρώτη μέρα της επανάστασης και έπαιξε εξέχοντα ρόλο στην απελευθέρωση της Καλαμάτας στις 23 Μαρτίου 1821. Ήταν στην ηγετική ομάδα ενός σώματος άνω των χιλίων Μεσσηνίων αγωνιστών, μαζί με τους σπουδαίους οπλαρχηγούς Μητροπέτροβα και Παναγιώτη Κεφαλά. Στις 26 Μαρτίου, συμμετείχε στην κατάληψη της Κυπαρισσίας, την οποία είχαν ενδιάμεσα εγκαταλείψει οι ντόπιοι Οθωμανοί και έπειτα μετέβη, μαζί με άλλους προκρίτους και οπλαρχηγούς, στο στρατόπεδο της Καρύταινας που συστάθηκε εκείνες τις ημέρες. Τον Μάιο του 1821 έλαβε μέρος στην καθοριστική μάχη του Βαλτετσίου και τον Ιούλιο του ίδιου έτους πολέμησε μαζί με τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, τον Νικηταρά και τον Δημήτρη Πλαπούτα στην πολιορκία της Τριπολιτσάς.

Μετά την άλωση της Τριπολιτσάς έγινε γερουσιαστής της Πελοποννησιακής Γερουσίας και αντιπρόσωπος της επαρχίας Εμπλακίων ακολουθώντας έτσι τα βήματα του

πατέρα του. Το επόμενο έτος συμμετείχε στην καταστροφή του εκστρατευτικού σώματος του Μαχμούτ Δράμαλη, έχοντας μαζί με τους Κεφάλα και Μητροπέτροβα τη διοίκηση 600 ενόπλων από την Ανδρούσα και το Λεοντάρι, πολέμησε στην Αργολίδα, στη μάχη των Δερβενακίων και σε άλλες μάχες, κερδίζοντας επαίνους για τον ηρωισμό του.

Τον Ιούλιο του 1823 κατηγορήθηκε από μερίδα κατοίκων της επαρχίας για κατάχρηση εξουσίας. Αργότερα, κατά τη διάρκεια των εμφύλιων συγκρούσεων της περιόδου 1823 - 1825, όντας στο πλευρό του Κολοκοτρώνη, φυλακίστηκε για ένα διάστημα στην Ύδρα από την κυβέρνηση Κουντουριώτη. Αργότερα έλαβε μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις εναντίον του αιγυπτιακού εκστρατευτικού σώματος του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο.

Συγκεκριμένα, συμμετείχε στη μάχη της Τραμπάλας έχοντας υπό τις διαταγές του 767 άνδρες. Μετά την αρνητική, για τα ελληνικά όπλα, έκβαση της μάχης, κατέφυγε μαζί με τους Κολοκοτρώνη Πλαπούτα και Κανέλλο Δεληγιάννη στο Χρυσοβίτσι Αρκαδίας. Στις 24 Ιουνίου του 1825 έλαβε μέρος στη φονική μάχη των Τρίκορφων. Η μάχη ολοκληρώθηκε με ήττα των Ελλήνων, ενώ ο Παπατσώνης ήταν μεταξύ των νεκρών. Πέθανε σε ηλικία 27 ετών. Μάλιστα, το πτώμα του βεβηλώθηκε από τους αντιπάλους, οι οποίοι του αφαίρεσαν τα όπλα, την χρυσοκέντητη ενδυμασία του καθώς και χρηματικό ποσό 350 λιρών που έφερε πάνω του.

Όσον αφορά τη συμβολή του Δημήτριου Παπατσώνη στον αγώνα της ανεξαρτησίας, αξίζει να σημειωθεί ότι όταν ξέσπασε η επανάσταση, η οικογένεια Παπατσώνη ήταν μια από τις πλουσιότερες της Πελοποννήσου και είχε καλές σχέσεις με τους Οθωμανούς. Ωστόσο, αυτό δεν εμπόδισε τον Δημήτριο, ως επικεφαλής της οικογένειας σε ηλικία 23 ετών, να παραιτηθεί από τα προνόμια του, αυξάνοντας και εξοπλίζοντας μια δύναμη 1.000 μαχητών και συμμετέχοντας σε όλες τις μεγάλες μάχες. Επίσης, αναφέρεται ότι όταν ο Κολοκοτρώνης διορίστηκε επικεφαλής των ενόπλων που θα ξεκινούσαν για την Καρύταινα μετά την απελευθέρωση της Καλαμάτας, ο Δημήτριος Παπατσώνης του πρόσφερε άλογο, ιπποσκευή και εκατό χρυσούς ρουμπιέδες.

Ο Δημήτρης Παπατσώνης περιλαμβάνεται στους Ελευθερωτές της Καλαμάτας!

Της μαθήτριας του Β2 EMMANOYΕΛΑΣ ΜΠΑΡΑΙ.

4.ΗΛΙΑΣ ΚΟΡΜΑΣ(1780-1825).

Γεννήθηκε ως πρωτότοκος γιός του προκρίτου Αντωνίου Κορμά το 1780 στο Κεφαλληνού Μεσσηνίας. Με το θάνατο του πατέρα του ανέλαβε την αρχηγία της οικογένειας και της περιοχής των Κοντοβουνίων και έγινε από τους σημαντικότερους οπλαρχηγούς της περιοχής. Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία από τον Παπαφλέσσα, του οποίου υπήρξε στενός φίλος. Ηγείτο πάντοτε σώματος 100-150 στρατιωτών το οποίο συντηρούσε εξ' ιδίων. Κατά τη διάρκεια του αγώνα προήχθη σταδιακά σε ταξίαρχο, χιλιάρχο και αντιστράτηγο. Συμμετείχε στις σημαντικότερες μάχες και πολιορκίες από το 1821 ως το 1825 :

- Στην κατάληψη και απελευθέρωση της Καλαμάτας
- Στην πολιορκία των Μεσσηνιακών φρουριών
- Στην πολιορκία και άλωση της Τριπολιτσάς
- Στις μάχες του Βαλτεσίου, του Άργους, των Δερβενακίων κ.α

Το 1822 συνυπέγραψε ως στρατιωτικό-πολιτικός παράγοντας το Α' Σύνταγμα της Ελλάδος στην Επίδαυρο.

Τον Μάρτιο του 1823 ως πληρεξούσιος της επαρχίας Ανδρούσης πήρε μέρος στην Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους .

Στις 22/05/1823 κατόπιν προτάσεως του Βουλευτικού προήχθη σε χιλιάρχο και τον Ιούνιο του ιδίου έτους εκστράτευσε στον Ισθμό επικεφαλής σώματος 800 στρατιωτών.

Κατά τον Εμφύλιο αρχικώς ετάχθη υπέρ του Κολοκοτρώνη αλλά στην συνέχεια πήρε το μέρος του Παπαφλέσσα και της Κυβέρνησης Κουντουριώτη. Ήταν φλογερός πατριώτης και διακρίθηκε για την ανδρεία του καθώς πήρε μέρος σε πολλές μάχες στην Μεσσηνία και την Πελοπόννησο.

Ακολούθησε τον Παπαφλέσσα στο Μανιάκι με σώμα στρατιωτών που συγκέντρωσε από του Κεφαλληνού και τα γειτονικά χωριά. Αναφορές λένε πως ηγείτο 120 στρατιωτών ενώ άλλες ότι είχε 100 άνδρες. Πιο κοντά στην αλήθεια είναι η μαρτυρία του μεγαλύτερου γιού του Πανάγου που σε αίτηση του για την αναγνώριση των θυσιών του πατέρα του αναφέρει πως στο Μανιάκι ο Ηλίας Κορμάς είχε υπό την οδηγία του 72 στρατιώτες. Λέγεται ότι ο Κορμάς διαφώνησε με τον Παπαφλέσσα σχετικά με την επιλογή της θέσης στην οποία θα διενεργείτο η μάχη στο Μανιάκι. Τότε ο Παπαφλέσσας τον θεώρησε δειλό και ο αγωνιστής έπεσε μέσα στην φλογερή μάχη, παρόλο τις διαφωνίες αυτού και άλλων αγωνιστών, για να αποδείξει την ανδρεία του.

Μέσα από αυτή την μάχη μαζί με τον Παπαφλέσσα πέρασαν στο πάνθεον των ηρώων του έθνους. Από προφορικές μαρτυρίες πιστεύεται ότι οι στρατιώτες του Ιμπραήμ κατάφεραν να τον συλλάβουν. Αφού τον έγδαραν, τον έκαψαν ρίχνοντας του μπαρούτι. Με την απάνθρωπη εξόντωση του, αντιλαμβανόμαστε τις απώλειες που τους είχε προκαλέσει κατά τη διάρκεια της μάχης.

Ήρωας και μάρτυρας της Εθνεγερσίας!

Της μαθήτριας του Β1 ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΔΕΛΛΗ.

5.ΝΤΡΕΔΕΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Οι θρυλικοί Ντρέδες της Τριφυλίας

Οι **Ντρέδες** αρχικά ήταν σαράντα οικογένειες, που κατέβηκαν από την Βόρεια Ήπειρο το 1380 περίπου και εγκαταστάθηκαν στα ορεινά των περιοχών, του Δωρίου και του Αυλώνα της Μεσσηνίας και εκεί έκτισαν τα χωριά τους, τα Σουλιμοχώρια.

Η λέξη Ντρέδες έχει τρεις εξηγήσεις. Σύμφωνα με τον Σαράντο Καργάκο, σημαίνει τους ανυπότακτους, από τη αρβανίτικη λέξη «**Ντρεϊτ**». Μία άλλη άποψη, είναι παραφθορά του ονόματος «**Αντρέας**» (Ανδρέας), από το όνομα κάποιου επικεφαλής, από τους πρώτους που έφθασαν στη Μεσσηνία. Και μια τρίτη άποψη υποστηρίζει ότι το «**Ντρες**» είναι παραλλαγή του ονόματος «**Δωριεύς**», γιατί έτσι αυτοαποκαλούνταν, λόγω της καταγωγής τους από το αρχαίο φύλο των Δωριέων.

Ήταν Έλληνες, Αρβανίτες, Χριστιανοί Ορθόδοξοι, κατάγονταν από τους πανάρχαιους Ιλυριούς Έλληνες της Ηπείρου, είχαν ελληνική εθνική συνείδηση και εγκαταστάθηκαν στην Άνω Μεσσηνία, μετά από πρόσκληση των Δεσποτών του Μυστρά, Μανουήλ Καντακουζηνού και Θεοδώρου Α' Παλαιολόγου, για να αυξηθεί ο πληθυσμός της περιοχής, που είχε μειωθεί από τις αρρώστιες και τους πολέμους.

Οι Ντρέδες εγκαταστάθηκαν στα ορεινά της Τριφυλίας, για να γίνουν συνοριοφύλακες του Δεσποτάτου του Μοριά και να το προστατεύσουν από τους Φράγκους, που κατείχαν την Επαρχία Ολυμπίας, με σύνορο τον ποταμό Νέδα, ενισχύοντας τον στρατό του Βυζαντίου.

Στο οροπέδιο του Δωρίου, που έχει έκταση κάτω από 120 τ.χλμ. και είναι ένα φυσικό κάστρο από ορεινούς όγκους σε σχήμα πετάλου με δύο μόνο εξόδους, προς Κυπαρισσία και Άνω Μεσσηνία, έχτισαν τα χωριά τους, τα Σουλιμοχώρια. Ήταν θέση που τους έδινε άνεση να κινούνται προς τα Κοντοβούνια, την Καρύταινα, τη Ζούρτσα, τα βουνά της Ολυμπίας και τη Μάνη και να διαφεύγουν σε περίπτωση κινδύνου. Από την ανάμειξη των Βορειοηπειρωτών Χριστιανών και των ντόπιων κατοίκων, προήλθε το γένος των «Ντρέδων», όπως έμειναν γνωστοί στην Ιστορία οι κάτοικοι του Σουλιμά και των Σουλιμοχωρίων. Τα σημαντικότερα Σουλιμοχώρια είναι τα: Ψάρι, Χρυσοχώρι, Κλέσουρα, Λάπι, Χαλκία, Κούβελα, Κατσούρα, Ρίπεσι, Πιτσά και Αγριλιά.

Οι Ντρέδες ήταν ψηλοί, ρωμαλέοι, και φιλελεύθεροι. Πάρα πολύ τολμηροί και ριψοκίνδυνοι, πανούργοι, πείσμονες και οργίλοι, πολλές φορές αυθαίρετοι, αλλά και ειλικρινείς σταθεροί, αγέρωχοι, γλυκόλογοι, περιποιητικοί, φιλόξενοι στο έπακρον και θρήσκοι μέχρι δεισιδαιμονίας. Αγαπούσαν υπερβολικά τους γονείς και σέβονταν τους γέροντες, ενώ ομιλούσαν και την αρβανίτικη διάλεκτο.

Η κύρια ενασχόλησή τους ήταν η άσκηση στα όπλα, το κυνήγι, η φροντίδα των ποιμνίων, η αρπαγή και ο πόλεμος και όταν χόρευαν κινούσαν τα όπλα τους, σημάδι της ανδρείας τους και της πολεμικής ορμής τους. Μάλιστα τακτικά περνούσαν από τις τουρκοκρατούμενες περιοχές οπλισμένοι, χωρίς να ενοχλούνται από τους Τούρκους, γιατί τους φοβούνταν. Οι γυναίκες τους έφεραν και αυτές όπλα και χόρευαν οπλισμένες με λεβεντιά και χάρη, πιστές ακολουθούσαν τους άντρες τους στα χωράφια και στον πόλεμο και μάχονταν μαζί τους.

Όπως στη Μάνη, έτσι και στα Σουλιμοχώρια, οι Ντρέδες από το 1780 μέχρι το 1821 αυτοδιοικούνται και έχοντας ελληνική συνείδηση ενσωματώνονται στον αγώνα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Έδωσαν πολλούς αγωνιστές, όπως οι Παπατσώρης, Γκρίτζαλης, Μέλιος, Ντούφας, Πετιμεζαίοι, Ντάβος, Ρούσης, Σουλιμιώτης, Ριπεσιώτης κ.ά.. Επίσης οι Ντρέδες ήταν φίλοι και συμπολεμιστές του Κολοκοτρώνη, ο οποίος τους εκτιμούσε και τους υπολόγιζε πολύ.

Πήραν μέρος σε πολλές μάχες. Οι τοποθεσίες στις οποίες αναφέρεται η συμμετοχή τους σε μάχες είναι οι: Βαλτέτσι, Τριπολιτσά, Δερβενάκια, Μέγα Σπήλαιο, Νιόκαστρο, Λάλα, Γράνα, Ναύπλιο, Πάτρα, Άργος, Δραμπάλα, Καρυές, Ίσαρι, Πιάνα, Λάπι, Ψάρι, Αετό, Λυκουδέσι, Γουβαλάρια.

Της μαθήτριας του Β2 ΑΡΙΟΛΑ ΝΤΟΥΜΑΝΙ.

